

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Reden und Arbeiten der Societas Latina - Cod. Karlsruhe 3420, 1-4

49 Vorträge in wörtlicher, meist eigenhändiger Wiedergabe - Cod.
Karlsruhe 3420,1

Sonntag, Karl Gottlob

[Karlsruhe], 1772-1776

[Schrickel, Johann Friedrich]: Oratio de imperiorum e Marchico stemmate
pricipum antiquitate dicturnitate prosperitateque [...], 16 Febr 1773

[urn:nbn:de:bsz:31-99825](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-99825)

Oratio,

De imperiorum e Marchico stem-
mate principum antiquitate
diuturnitate prosperitateque,
In celebrandis Na-
talibus

CAROLI LUDOVICI,

Serenissimi Badensium terrarum
Heredis,
Et

Clementissimi Societatis Latinae
Protectoris,
Publice recitata

Joanne Friderico Schrickelio

16 Febr. 1773. 1878. II

Auditores suis quisque honori-
bus condecoratissimi!

Ea est omnium humanarum re-
rum conditio, ut nihil earum sit
constans, nihil firmum, nihil sta-
bile, sed, ut, quidquid in immen-
sa hac rerum universitate
cernitur, fluctuet, incertisque
veluti motibus attollatur modo,
modo deprimatur. Quum ita-
que summus ille hujus univer-
sitate auctor a rerum statim
principio quibuscunque rebus
aeternam hancce legem consti-
tuit, ut perpetuis essent obno-
xia mutationibus: regam
etiam regna cunctasque civi-

tates atq: imperia eadem lege te-
 neri mirum videbitur nemini.
 Quemadmodum enim temporum vi-
 ces: sic et imperiorum regnorumque
 vertantur. Claram olim fuisse
 novimus et longe florentissimam
 illam gratiae civitatem, quae inter
 omnes totius terrarum orbis ci-
 vitates uti sol quidam fulgenti-
 simus inter minora sidera eluxit,
 ex qua illi sapientiae facile prin-
 cipes, Socrates, Plato, Pythagoras,
 ceterique prodierunt, ad quam
 denique tanquam ad sapientiae
 et omnium bonorum mercatum
 populi vel ex remotissimis ter-
 ris undique confluebant. In
 maxima, inquam, celebritate
 fuit olim illa doctrinarum in-
 ventrix, neque tamen quidquam

superest amplius nisi Athenarum nomen. Roma ipsa, vetus illa gentium dominatrix, atque Romana resp. magna, augusta, valida admirandaque nil praeter famam pristinaeque gloriae memoriam servavit. Praeterea et in ipsa Germania nostra imperia floruisse historiae monumentis docemur, quae tam ipsa, quam qui eis praefuere principes, jam dudum interierunt.

Considerata igitur hac civitatum regnorumque inconstantia convincimur, alias gentes robora sumere, alias vicissim concidere. Ac necesse est adeo confiteri magnificentum esse nec absque singulari supremi illius omnium

rerum arbitri tutela ac providentia contingere, ut imperium aliquod in hisce omnium rerum mutationibus immutatum in multa seecula perduret. Quodsi ulla omnino illustri Germaniae familia, Badenensium principum domus ob singularem, quae per tot seeculorum decursum eidem invigilavit Numinis providentiam digna est commemoratione; utpote cujus origo ob ipsam antiquitatem tenebris quasi obducta, quae inde a primo ortu principes monstrat nominis claritate et magnificentia cum quovis alio comparandos.

At vero me de tantis rebus nunc dicturum non mediocri sollicitudo metusque perturbat, quum

tantam res dicenda admirationem
 mereantur, ut eisdem admirabile
 quoque dicendi genus respondere
 debeat, ego vero nec a doctrina
 nec ab exercitatione ita paratus
 sum, ut pro dignitate a me cele-
 brari possint. Quanquam quid
 perturbor? Quod nisi orationis ele-
 gantia me comendaverit, pius
 certe adfectus excusabit, cui
 in tam fausto, tam exoptato
 die filere visum est nefas.

Ad ipsum igitur propositum
 progressurus exprimere vix
 possum, quanta ego letitia per-
 fundas, quae hoc potissimum
 solenni die, tuo quidem iussu
 ac benevolentia, SOCIETATIS D.
 RECTOR EXCELLENTISSIME, verba

facere mihi contingit. Nihil enim
 civi letius, jucundius nihil, nihil
 exoptatius esse potest, quam quae ad
 patriam pertinent, praedicare, et
 quae sunt principum suorum pre-
 clara facta, iustis laudibus ex-
 tollere. Quae quum ita fieri
 non potest, quin vos etiam, quot-
 quot adestis, cives, aures mihi
 praebatis benevolas, imperiorum
 e Marchico stemmate principum
 antiquitatem, diuturnitatem
 prosperitatemque demonstraturo.

Jam igitur primum celsissima
 Badensis familiae antiquitatem
 originemve expositurus longe ab-
 sum, ut erroneis eorum opinionibus
 innores, qui inani opera illust-

nis hujus familiae origines in Italia quaesivere. Germanice nimirum is honor debetur, ut inter alios quos magnos tulit principes et Marchiones nostros tulerit varia et multiplici gloria conspicuus atque Imperii Germanici et nunc ornamenta.

Evolutis itaque accuratius historiae monumentis compertum est Badenensium Marchionum originem a prisca Faringiae principibus esse deducendam. Hanc vero illustriissimam Faringiae familiam a veteri Bertilonum comitumque Brisingovorum stirpe ortam esse pro certo habemus. Adscensuri quippe ad Etichonis usque aetatem,

Merovingica regia stirpe regnante, po-
 tentis jam atque conspicui principis,
 reperimus Bertilonum nobilissimam
 gentem a filio ejus Adelberto ortum
 traxisse in quibus Provinciales, uti
 vocantur, Brisgoviae comites comparent.
 Ab his prodit Bertoldus ille, Faringo-
 calis et Marchicae domus conditor, di-
 visis post ejus obitum terris Faringo-
 gicis, quarum partem obtinuit Her-
 mannus, tum nomine illo, tum om-
 nino Marchionum Badensium primus.
 Ejusque prosapia per septem seculorum
 spatium usque ad nostra tempora
 in concussa stetit. Erat autem
 Alia Adelbertina familia stirps, qua
 trans Juram montem terras Bur-
 gundico-Helveticas in Ergovia occu-
 patura Habspurgicam illustrem
 condidit domum, cujus superstes
 est adhuc illa gentis suae corona,
 trium imperatorum felicissima

filia, conjugæ materque Maria Theresia.
 Nec vero minus ab illa Etichonea fa-
 milia origines suas repetit Lotharin-
 gica augusta domus, inde a Gebhardo
 qui Henrici III. imperatoris in primis gra-
 tia valebat, ducenda; cuius inter
 posteros referendum esse constat, exi-
 mium germaniæ decus, sæculi nostri
 Trajanum, Josephum II., Augustissi-
 mum, qui nunc est, Imperatorem.

Ex quibus intelligendum est an-
 tiquissimas esse Marchicæ domus
 origines easque cum illusterrima
 utraque augusta domo Habspurgico-
 rum et Lotharingicorum communes.

Neque vero sola antiquitate præ-
 stant principes nostri, verum diu-
 turnitas etiam imperiorum com-
 memoranda est. Etenim comonstrat
 Bada principes, qui per dimidia

saepe saecula et ultra civitatem re-
 xerunt. Eadem autem dictis factu-
 rus quem primum adferam reperio
 inter antiquiores Hermanum V. Im-
 peratori Frederico II. in primis fidum,
 cujus rei unum illud afferre mihi li-
 ceat exemplum, quod, quum filius
 Romanorum rex Henricus, adversus
 imperatorem, apud Italos tum hee-
 rentem, sollicitatis principum
 animis, vim seditionemque excita-
 re contenderet, ipse in Italiam
 profectus de periculo imminente
 admonerat Augustum, non quicquam
 malorum metu, quae ab Henrico
 id vindicaturum sibi suisque terris
 pararentur, deterritus. Huiusque
 fidei erga Augustum premium
 illi obtigisse videtur, ut per tam lon-
 gum temporis spatium dignissimi

29.
principis imperium protraheretur.

Post illum intuendum vobis propono Bernhardum. At quem principem dico? Cujus virtutis? Quanteque tum inter proceres germanice auctoritatis? Ab hoc ipso tempore enim quo Bernhardus Marchie præesse coepit, novum idque ingens decus accessit Marchicæ genti. Omninoque aut prudentia aut animi magnitudine non repereris ullum admirabiliorem. Quod si autem ullus unquam Teutonicus princeps imperii diuturnitate magnus imprimis habendus est et admirabilis. fuisse profecto diffiteri non possumus Bernhardum, qui sub quinque imperatoribus inter continuos imperii turbines ac fluctus novem

et quinquaginta annos summa
 cum gloria et auctoritate Badie
 terras gubernavit. Succedit deni-
 que Christophorus ille, de Bada terris
 immortaliter meritis, domus pariter
 sue ac civium amor, belli pacis-
 que temporibus constans, in confi-
 ciendis rebus cautus promptusque,
 clementie rarum exemplar, ju-
 stitie cultor omnibusque animi
 dotibus excellens. Excellentis autem
 animi hoc maximum effluit idque
 in primis commemorabile testimonium.
 Maximilianus quippe Imperator, bel-
 lum cum Palatino Electore gravi-
 simum gerens, inter ceteros Ger-
 manie principes Christophorum quo-
 que nostrum, fortitudine olim jam
 conspicuum, adversus illum, ad arma
 famenda excitare cupivit. Quod

omnino videbatur tempus maxime
 opportunum, recuperandis, tum quæ
 Carolo I. ablata, tum novis etiam
 conquirendis. Veruntamen magna-
 nimus hic princeps cum commodi
 sui neglecto, sollicitati omnibus ob-
 temperare constanter recusavit, co-
 lenda quippe cum Palatino ami-
 citia studiosior, quam utilitati
 propriæ intentus. Atque Christo-
 phorus inter illos merito princi-
 pes connumerandus, qui non mi-
 nus felici quam diuturno in-
 perio claruere, ut qui pene di-
 midium suo regimine sæculum
 expleverat.

Restat, ut quæ antiqua et diu-
 turna adhuc prædicavi Marchionum
 Badensium imperia, prosperissima

eadem fuisse communem. Atque
 si nunc velim per omnes temporum
 ordines procedere, et singulorum prin-
 cipum merita, quibus prosperitas
 effecta est, singulatim per-
 censere: ampliorum dicendi materiam
 mihi propositam esse video, quam
 possim orationis mee terminis con-
 cludere. seu enim civilis, seu do-
 mesticæ, seu bellicæ prosperitatis
 exempla requiritis, non defunt,
 que ex omni genere adferri pos-
 sint laudatissima. Ac primo qui-
 dem quemadmodum Bernhardum
 ob imperii diuturnitatem, præla-
 rasque, que eum exornarunt, vir-
 tutes, supra collaudavi: Ita quoque
 si civilia facta spectes, quibusve
 modis sue gentis potentiam aucto-
 ritatemque adauxerit, in primis
 etiam gloria dignus censendus est.

exemplis

Utque ex multis unum modo addu-
cam in memoriam hoc maxime revo-
candum, quod ipsius opera Hachberga,
quae inde a longo tempore divulgata
fuerat, Marchiae Badensi reddebatur.
Ex quo quidem insignis virium ac-
cessio effecta. Neque vero alia ab eodem
Bernhardo laudabiliter sapientique
consilio suscepta institutaque, et
magna cum civium salute perfecta,
omitti fas esse puto. In primis
autem disciplina revocanda
legumque ferendarum *studiosis*
simum fuisse constat. Quibus re-
bus tum illorum temporum fe-
rociam cohibuit malaque im-
pendentia profligavit, tum effe-
cit, ut ex gloriosissimis, qui
tum erant germaniae principibus
ipse haberetur, ad quos vix casus in-

concussus et auctoritatis suae, et ju-
 rium domus suae nullo tempore ne-
 gligens. Hunc excepit Jacobus
 cujus imperium fortunatissimum
 merito praedicandum est, sive ob per-
 petuam, qua Marchicae terra frue-
 bantur, pacem securitatemque, sive
 ob florentissimam ipsius familiam,
 ac decora illuc illata. Constat
 enim in numero filiorum existisse
 Treuirensium Electorem, multis praeda-
 re factis insignem, caeterosque digni-
 tatibus sacris vel ipso terrarum
 regimine fuisse conspicuos. Emi-
 nere autem ex omnibus videtur Caro-
 lus II, cui, quae omnino est salus,
 religio, civilium et sacrarum re-
 rum institutio quam maxime
 debetur. Longum foret re-

501

serē leges iuraque civibus data,
œdificia constructa, scholas insti-
tutas, literas provecas, et, quæ
sunt cæteræ civitatis bene com-
positæ partes. Sed ad aliud prof-
peritatis genus oratio proferen-
da est, illuc nimirum, quod in
bellicis rebus gerendis maxime
conspicitur. Siquidem in Badæ
marchionibus principes inven-
imus, qui ob summam fortitudinis
laudem nominis sui memoriam
consecraverunt immortalitati:

Talis vero prædicetur nunc nobis Lu-
dovicos WERTHEIMUS, belli illud fulmen,
maximusque heros, quem animi magni-
tudo fortem, armorum usus intrep-
dum, prudentia reddidit invictissimum.
Dux ille summus, qui nullam omnino

hostium ferociam pertimescens in certamina provolabat, fuscisque Turcis et qui alii germanicis mala minabantur hostibus, eoque reductis, ut bellorum pertosi quasilibet pacis conditiones vel cum dedecore suo accipere, quam fortia ejus arma diutius experiri mallent, rerum gestarum fama atque victoris onustus gloriosum denique vitam finivit.

Ommissis vero pristinis illis Babre decoribus, quo quales modo extollam nunc ac prædicem maximum decus nostrum, CAROLVM FRIDERICVM IN QVO, quidquid de prisca illis ornamentis prædicavi, omne conjunctum deprehenditur, quique tot in se præclara habet et admirabilia, ut vel

disertissimus quisque orator iis cele-
 brandis haud sufficiat. Quae enim
 est vita ~~IPS~~? Quae clementia? Quae
 humanitas? Qui labor? Quanta ~~IPS~~
 comitas? Ut excipit ~~ILL~~ omnes,
 qui ~~ISM~~ conveniunt? ut adjuvat
 cunctos, qui ~~IPS~~ auxilium im-
 plorant? Quantus ~~IPS~~ erga cives,
 quantus civium erga ~~IPSV~~ amor?
 Quam ~~M~~isericordiam amans? Quam
 fovet earum alumnos? Omninoque
 est in ~~AROLO FREDERICO~~ omnium
 laudum virtutumque concertus
 OPE dignissimum, qui cunctas
~~Bad~~ae terras unus possideres!

Laudabilia hucusque et prospera
 exposui: laeta nunc supersunt
 atque solemnia vota. Felix hic dies
 optatusque, quo ~~IPSVS~~ ~~ILLVD~~ gratissimum

Badae terris exortum esse recordamur.
 In plausus igitur, Cives, atque gaudia
 effusi festum hunc diem agite. Ad abta-
 ria vero tua, Benignissime Deus,
 supplices advolvimur, ab omni ca-
 lamitate intactam serves Marchicam
 domum, celsissimos juxta et caris-
 simos principes, in his CAROLVM
 FRIDERICVM una cum optima
 Principe conjugē CAROLINA
 Complectere, Numen, una cum illis
 principem juvenem CAROLVM LY-
 DOLVICVM. Tuere, tege, sospita, bea.
 Ecquid enim aut civibus aut
 Musis nostris salutaris evenire
 possit, Salute TVA, Dulcissime
 Princeps, qui et nostrum jam nunc
 es praesidium firmissimum, et civi-
 tatem olim imperio Tuo tueberis?

Atque sic se *CELSIANAE* PRO-
PECTOR, florebit et Societas. Illa quæ
 dem Societas, quæ post sexennium
 denuo nunc lætissimum illum celebrat
 diem, quo eandem effloruisse summa
 cum voluptate recordamur. Effloruit
 tunc Societas reddiditque liberalium
 doctrinarum imprimisque Romani
 etiam sermonis studium et inter nos
 florentiora. Quare quo magis hoc
 præclaro instituto, bonorum omnium
 unum plausu digno, votis eorum
 qui veræ eruditionis sunt stu-
 diosi, consultum est, eo convenien-
 tius esse duco et pro *ILLORUM* sa-
 lute, qui primum condiderunt,
 conditam tuentur, dirigunt, con-
 servant, vota ardentia concipere.
 Serva Numen, et sospita *ILLUM* illum

strenu et quovis genere laudis Excel-
 lentem VRAVM QVQ PRAESIDIJ So-
 cIETATIS. Quoque patrocinio eadem com-
 plectitur. Serva quoque GRAVISSIMAM
 ATQVE EXCELLENTISSIMAM DIRECTIO-
 NEM. Largire ILLI vitæ cursum sine
 ulla offensione secundum. Profla eam
 per longissima adhuc tempora invo-
 lument, quo diutissime possit opera
 ILLIUS assidua prudentique consilio
 frui Marchica SOCIETAS. Serva de-
 nique utriusque ordinis SOCIOS.

Simplex cunctaque ista complexum
 unum omnium votum esto. Vt
 SALVSSINT PRINCIPES NOSTRI,
 Vt SALVA SIT SOCIETAS!

